

Sisukord

Sissejuhatus	1
Rahvusvaheline projekt “Sootundlike eelarvete koostamise võrgustiku loomine ja laiendamine Balti mere regioonis ja Valgevenes”	1
Sootundlik eelarve kui soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise töövahend	5
Sootundlike eelarvete rakendamise näiteid Põhjamaadest	7

Sissejuhatus

Selles ENUTi Uudiste numbris on teemaks soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamine ja sootundlike eelarvete koostamine.

Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus (ENUT) osales 2008. aastal partnerina Põhjamaade Ministrite Nõukogu poolt rahastatavas projektis: "Sootundlike eelarvete koostamise võrgustiku loomine ja laiendamine Balti mere regioonis ja Valgevenes". Projekti tegevustest ja tulemustest teeb ülevaate ENUTi projektijuht Liivi Pehk.

Kuna sootundlike eelarvete koostamise teema on võrdlemisi uus ning vähe kajastatud, siis püüame anda lugejatele ka rohkem infot sellest, mis on sootundlikud eelarved, kuidas neid koostada ja miks on eelarvetes oluline arvestada soolist aspekti. Anname ka lühikese ülevaate, mida selles vallas on ära tehtud Euroopa Liidu liikmesriikides.

Rahvusvaheline projekt “Sootundlike eelarvete koostamise võrgustiku loomine ja laiendamine Balti mere regioonis ja Valgevenes”

Projekti eesmärgiks oli luua regionaalne koostöövõrgustik, et populariseerida sootundlike eelarvete koostamise initsiatiivi, eelarvete sootundlikku analüüsimist ning nende meetodite rakendamise abil kindlustada, et valitsuse ja regionaaltasandi poliitikud võtaksid soolist aspekti rohkem arvesse ning soodustaks meeste ja naiste võrdset osalust valitsuse ja kohalike eelarvete koostamise protsessis ning seeläbi kindlustaks meestele ja naistele võrdsed võimalused ja õigused kõigil tasanditel.

Projekti juhtpartneriks oli Läti Soolise Võrdõiguslikkuse Koalitsioon. Projektis osalesid veel Soome Naisorganisatsioonide Ühendus (NYTKIS), Naisküsimumuste Informatsioonikeskus Leedust, Naiste Sõltumatu Demokraatlik Liikumine Valgevenest ja Rootsi Women's Lobby.

Naistele ja meestele võrdsete võimaluste loomine on valdkond, kus ka väikesed muudatused võivad viia ühiskonna jaoks oluliste arenguteni ning kus ka kitsa valdkonna eest vastutavad inimesed saavad olukorda mõjutada. Euroopa Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Nõukogu poolt välja töötatud Euroopa Harta naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta kohalikus elus (2007) kutsub kohalikke ja regionaalseid omavalitsusi üles edendama soolist võrdõiguslikkust.

Just kohalikul tasandil on parimad võimalused võidelda

PROJEKT: Sootundlike eelarvete koostamise võrgustiku loomine ja laiendamine
Balti mere regioonis ja Valgevenes

soolise ebavõrdsuse jätkumise vastu ning kujundada kohalik töö- ja elukeskkond, kus väärtustatakse ja arvestatakse võrdselt kõigi elanikkonna gruppide, sh. naiste ja meeste, tütarlaste ja poiste vajaduste ning huvidega, seda nende igapäevaelu tasandil.

Eelarve on poliitika elluviimise peamine vahend. Sootundlike eelarvete koostamine kujutab endast soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise rakendamist eelarveprotsessis.

Projekti otseseks eesmärgiks oli tõsta ühiskonna teadlikkust soolisest võrdõiguslikkusest ja sootundlikest eelarvetest, tutvustada selliste eelarvete koostamise põhimõtteid ja propageerida riiklike eelarvete analüüsimist soolisest aspektist lähtudes. Projekti käigus jagati informatsiooni soolisest võrdõiguslikkusest kohalike eelarvete koostajatele ja rakendajatele. Projekti tegevused olid suunatud elanikkonna teadmiste tõstmisele eelarvete koostamisest – selles osalemise kaudu. Projekti ülesandeks oli demonstreerida, kuidas riigi eelarvete koostamisel saab arvestada mõlema soo vajaduste ja huvidega.

Projekti peamised tegevused

Projekti käigus viisid partnerid läbi ümarlauavestlusi ja kohtumisi poliitikutega, korraldati koolitusi kohalikele omavalitsustele ja vabaühendustele, peeti kohtumisi kohalike omavalitsuste esindajatega ja vabaühendustega – eesmärgiga moodustada sootundlike eelarvete koostamise alaseid võrgustikke ning levitada soolise võrdõiguslikkuse ja sootundlike eelarvete koostamise alast teavet eelarvete koostajatele ja eelarveotsuste tegijatele.

7. ja 8. augustil 2008.a. korraldas Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus Pärnus kohalike omavalitsuste ja vabaühenduste esindajatele seminari “Sootundlik lähenemine kohalike omavalitsuste eelarvete koostamisele”.

Seminari rahastati Põhjamaade Ministrite Nõukogu ja Friedrich Eberti Fondi poolt. Seminari eesmärgiks oli tõsta kohalike omavalitsuste ja vabaühenduste töötajate teadlikkust sootundlikust eelarvest kui soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise töövahendist; populariseerida sootundlike eelarvete koostamist ja julgustada kohalikke omavalitsusi analüüsima eelarveid sugupoolte aspektist; tutvustada sootundlike eelarvete koostamise meetodeid ja praktikaid ning luua koostöövõrgustik rakendamaks sootundlikku eelarve analüüsi ja eelarve koostamist.

Seminaril esinesid ettekannetega soolise võrdõiguslikkuse volinik Margit Sarv, kes rääkis sootundlikust eelarvest kui soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise tööriistast. Reet Laja ENUTist tutvustas sootundlike eelarvete koostamise strateegiaid ja meetodeid ning Liivi Pehk (samuti ENUTist) sootundlike eelarvete ja tulemspõhiste eelarvete vahelisi seoseid. Ott Kasuri ja Märt Moll Eesti Maaomavalitsuste Liidust rääkisid kohalike omavalitsuste eelarvete koostamise eripärast ja arengukavade ning eelarvete vahelistest seostest ning Riivo Noorkõiv Geomedias OÜ-st kohalike omavalitsuste arengukavade koostamisest. Narva Linnavalitsuse esindaja Karin Uustallo jagas kogemusi 3R-meetodil läbi viidud mikrouuringute tulemustest Narva linnas. On oluline, et enne sootundlike eelarvete praktilise koostamise juurde asumist omandatakse oskus näha ja ära tunda soolise võrdõiguslikkuse aspekte, samuti oskus aru saada tegelikust eelarvestamise protsessist – sellest, kuidas on seotud arengukavad ja eelarved, milline on ajakava, kes on võtmeisikud, millised on potentsiaalsed eelarvestamise protsessi sisenemise punktid. Selline koolitusvorm aitab luua häid suhteid eelarvete koostajate ja soolise võrdõiguslikkuse ekspertide vahel ning luua aluse edasiseks efektiivseks koostööks sootundlike eelarve algatuste rakendamisel.

PROJEKT: Sootundlike eelarvete koostamise võrgustiku loomine ja laiendamine
Balti mere regioonis ja Valgevenes

Seminari teema oli paljude seminarist osavõtjate jaoks uudne. Ettekannete vahepeal tekkis osalejate vahel elav arutelu ja esinejatele esitati aktiivselt küsimusi. Seminari teisel päeval toimus ajurünnak. Püüti leida vastuseid järgmistele küsimustele: millised tegevusvaldkonnad on sobivaimad alustamiseks analüüsi sugupoolte aspektist, kuidas ja millisel eelarvetsükli hetkel oleks sobivaim aeg alustada sootundliku eelarve koostamisega. Seminar lõppes otsusega moodustada eelarvete sootundliku koostamise alane võrgustik ja jätkata koostööd taoliste eelarvete koostamise teemal.

1 ja 2. novembril toimus Riias sootundlike eelarvete koostamise ekspertide nõupidamine. Vahetati kogemusi sootundlike eelarvealgatuste osas. Töögruppides arutati, kuidas propageerida ja edendada sootundliku eelarve algatusi Euroopa Liidus, Balti regioonis, valitsuste ja kohalike omavalitsuste tasandil. Ajurünnaku tulemusena koostati ekspertide poolt soovitusel erinevate tasandite institutsioonidele sootundlike eelarvealgatuste toetamiseks ja propageerimiseks.

Soovitused Euroopa Liidu tasandil:

1. Luua spetsiaalne fond sootundlike eelarvealgatuste toetamiseks liikmesriikides
2. Võtta EL kasutusele direktiiv, mis kohustaks liikmesriike riiklikke eelarveid sootundlikult koostama
3. Toetada EWL 50/50 kampaaniat
4. Lülitada eelarvete sootundlik koostamine EL eelarveseadusesse
5. Töötada EL tasandil välja ühtsed juhised sootundlike eelarvealgatuste rakendamiseks

Soovitused Balti mere regiooni tasandil:

1. Soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise perspektiivi lülitamine kõikidesse tegevusvaldkondadesse

Soovitused valitsuse tasandil:

1. Tugineda sootundlike eelarvete rakendamise kontseptsiooni väljatöötamisel rahvusvahelisele ja EL kogemusele
2. Viia läbi valdkondade põhiseid poliitikate ja programmide sooliste mõjude analüüse
3. Kaasata riiklike eelarvete planeerimise ja koostamise protsessi soolise võrdõiguslikkuse eksperte
4. Tagada aruandlussüsteemide muutmine tõhusamaks, tehes valdkondade ministriumid ja ametid vastutavaks arengu indikaatorite aruandluse eest, kaasa arvatud soolised indikaatorid
5. Tugevdada koostööd vabaihenduste ja valitsuse vahel, edendades dialoogi sooaspekti arvestamise üle eelarvete koostamisel
6. Ametlik statistika peab olema esitatud sugude lõikes
7. Soolise võrdõiguslikkuse analüüs peab olema osa eelarveprotsessist
8. Rahandusministeerium peaks koostama eelarve lisa, mis sisaldaks informatsiooni rahaliste ressursside jaotuse kohta meeste ja naiste lõikes

PROJEKT: Sootundlike eelarvete koostamise võrgustiku loomine ja laiendamine
Balti mere regioonis ja Valgevenes

9. Koostada sootundlike eelarvete koostamise käsiraamat, mis sisaldaks ka soopõhiste analüüside läbiviimise metoodikat
10. Luua ministeeriumidevaheline töögrupp sootundlike eelarvete rakendamiseks ministeeriumide tasandil
11. Soolisi aspekte tuleks arvestada ka tegutsemisel finantskriisi olukorras
12. Soolise võrdõiguslikkuse treeningud, õppematerjalid ja kasutajasõbralikud soolise võrdõiguslikkuse juhised peaksid olema kergesti kättesaadavad kõigi tasandite poliitikute ja otsustajate jaoks

Soovitused kohalikele omavalitsustele

1. Ühineda Euroopa Hartaga naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta kohalikus elus
2. Eelarvete sootundlik koostamine kirjutada sisse kohalike omavalitsuste eelarveseadusesse
3. Kaasata sootundlike eelarvete rakendamise protsessi eksperte mitmetest valdkondadest
4. Esitada kohaliku tasandi statistika sugude lõikes
5. Kohalike omavalitsuste arengukavade ja strateegiate koostamisel viia läbi sooliste mõjude analüüs

Soovitused vabaiendustele:

1. Tõsta esile soolise võrdõiguslikkuse perspektiive ja teemasid kui lähtekohti valitsuse otsuste jaoks
2. Propageerida sootundlike eelarvete koostamist kui soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise efektiivset tööriista
3. Suurendada ühiskonna teadlikkust eelarvete sootundlikust koostamisest
4. Avaldada läbi kodanikuühiskonna arendamise mõju valitsusele, et muuta valitsus vastutavaks soolise võrdõiguslikkuse eesmärkide püstitamise ja saavutamise eest
5. Sõlmida koostöösuhteid sootundlike eelarvealgatuste läbiviimiseks
6. Propageerida efektiivset suhtlemist ja tegelikku koostööd rahvuslikul ja rahvusvahelisel tasandil sootundlike eelarvete ekspertide võrgustike vahel, vahetada teadmisi, viia läbi koolitusi kohaliku tasandil

15. detsembril toimus Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskuse (ENUT) organiseerimisel seminar "Hea valitsemise tava ja sootundlikud eelarved kohalikes omavalitsustes". Seminari avas ENUTi juhatuse esinaine Reet Laja, kes tutvustas ENUTi tegevust sootundlike eelarvete koostamise alase teabe levitamisel ja rääkis võimalusest meeste ja naiste võrdsest kohtlemisest kui ühest jätkusuutliku arengu eeldusest. Eesti Maaomavalitsuste Liidu tegevdirektor Ott Kasuri rääkis oma sõnavõttus hea valitsemise tavast kohalikes omavalitsustes ning millised on ootused sootundlike eelarvete rakendamisele. Kuna kohalike omavalitsuste üks väga oluline töövaldkond on haridus siis arutleti ka haridussüsteemi osa üle soolise võrdõiguslikkuse edendamisel. Soolise võrdõiguslikkuse volinik Margit Sarv tutvustas oma ettekandes Rootsi häid kogemusi sootundlike eelarvete rakendamisel ning tõi häid praktilisi näiteid kuidas sootundlike eelarvete koostamine ja soolisest aspektist analüüside läbiviimine on aidanud ettevõtetel pankrotiohust pääseda. ENUTi projektijuht Liivi Pehk tutvustas Rootsi soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise komitee poolt välja töötatud meetodit jätkusuutlike sootundlike eelarvete rakendamiseks. Peale ettekandeid ja sõnavõtte jätkus elav arutelu edasiste koostööplaanide üle. Eesti Maaomavalitsuste Liidu, Eesti Linnade Liidu ja ENUTi, ühine otsus oli jätkata järgmisel aastal

sootundlike eelarvete tutvustamist kohalikes omavalitsustes ning viia läbi vähemalt ühes omavalitsuses sootundlike eelarvete rakendamise pilootprojekt .

18. detsembril toimunud seminaril tutvustas ENUT projekti “Sootundlike eelarvete koostamise võrgustiku loomine ja laiendamine Balti mere regioonis ja Valgevenes” oma Gruusia, Aserbaidzaani ja Armeenia koostööpartneritele. Seminarist võtsid osa ka naisorganisatsioonide ja Sotsiaalministeeriumi esindajad.

Projekti tegevused ja tulemused leiavad kajastamist koostatavas infobülletäänis, sh kõigi partnerite poolt projekti käigus läbiviidud tegevused ja omandatud kogemused.

Sootundlik eelarve kui soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise töövahend

Vajadust sootundlike eelarvete koostamise järele ja nende koostamise olulisust soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise protsessi rakendamisel on tunnustatud mitmes rahvusvahelises dokumendis, millega Eestigi on liitunud.

1995. a. ÜRO neljandal ülemaailmsel naiste konverentsil Pekingis vastu võetud **tegevusplatvormi**.

Punkt 345 märgib, et “kõigi rahaliste korralduste osas tuleb tagada soolise võrdõiguslikkuse vaatenurga integreerimine ja eriprogrammide piisav rahastamine”.

Punkt 346 märgib, et valitsused peaksid “süsteemaatiliselt jälgima, kuidas naised saavad kasu avaliku sektori kulutustest; kohandama eelarveid avaliku sektori kulutustele võrdse juurdepääsu tagamiseks nii tootmisvõimsuse tagamise kui sotsiaalsete vajaduste rahuldamise eesmärgil”. Nad peaksid “eraldama piisavalt ressursse, sh ressursse soomõjude analüüsi läbiviimiseks”.

Viide dokumendile: <http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/plat2.htm>

Naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise konventsioon: CEDAW, mille liige Eesti on alates 21. oktoobrist 1991, on juriidiliselt siduv dokument, mis toob välja naiste õiguste rahvusvaheliselt tunnustatud põhimõtted, mis kehtivad kõikidele naistele sõltumata tegevusalast. Konventsiooni peamiseks juriidiliseks normiks on naiste diskrimineerimise kõigi vormide keelustamine. Iga konventsiooniga liitunud riik on kohustatud võtma kasutusele kõik vajalikud meetmed, et tagada naiste diskrimineerimise kõikide vormide likvideerimine.

Viide dokumendile: <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/>

Ka EL liikmesriikides on viimastel aastatel viidud läbi järjest rohkem sootundlikke eelarvealgatusi nii riigi tasandil kui kohalike omavalitsuste tasandil ning need eelarvealgatused on hõlmanud nii tervet eelarvet kui ka väiksemaid eelarve osasid.

2002. aastal tunnistas Meeste ja Naiste Võrdsete Võimaluste Nõuandev Komitee (AC), et eelarved on “poliitika planeerimise peamised vahendid” ja soovitas rakendada soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamist uues valdkonnas – EL eelarvepoliitikas.

Viide dokumendile:

http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/equ_opp/strategy/opinion_on_gender_budgeting_en.pdf

2003. a. mais avaldas Meeste ja Naiste Võrdsete Võimaluste Nõuandev Komitee oma seisukoha sootundlike eelarvete kohta: tunnistas, et vajadus koostada sootundlikke eelarveid on **oluliseks osaks EL poolt võetud soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise kohustusest**.

Viide dokumendile:

<http://europa.eu.int/eur-ex/lex/LexUriServ/site/en/oj/2004/ce074/ce07420040324en07460751.pdf>

Vastavalt Euroopa Nõukogu definitsioonile kujutab sootundlik eelarvete koostamine soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise rakendamist eelarveprotsessis. See on protsess, mille kaudu analüüsitakse riiklikke eelarveid, et kindlaks teha, kas eelarved aitavad või ei aita kaasa soolise võrdõiguslikkuse suurendamisele ühiskonnas. Tegemist on eelarvete soopõhise hindamisega ning sugupoolte aspekti arvestamisega eelarveprotsessi kõikidel etappidel. Vajaduse korral viiakse eelarvetesse sisse muudatused, mis aitavad kaasa soolise võrdõiguslikkuse edendamisele.

Eelarved on vahendid poliitiliste lubaduste elluviimiseks ja prioriteetide seadmiseks. Sotsiaalse võrdsuse suurendamisel on oluline küsimus, kas soolise võrdõiguslikkuse kehtestamise kohustust on arvestatud ka eelarveotsuste tegemisel.

Sootundlikul eelarvete koostamisel kasutatakse erinevaid vahendeid, lähenemisi ja strateegiaid tulemuste, väljundite, tegevuste ja sisendite jälgimiseks sugupoolte aspektist. Soolise võrdõiguslikkuse aspekti integreerimine eelarvete koostamise protsessi aitab välja tuua erinevusi naiste ja meeste olukorras ning neid dokumenteerida. Avalikke ressursse saab paremini kasutada sihtgruppide huvides ning tehtud kulutused on efektiivsemad, kui on arvestatud soolisest aspektist tulenevate tingimuste, vajaduste ja eelistustega. Eelarvete soopõhise hindamise tulemuseks on võrdsemad tingimused, sihtgrupi vajadustele enam vastavad ja kasutajasõbralikumad avalikud teenused.

Valitsusel on oluline roll sootundlike eelarvete koostamise algatamisel, kas siis nende oma initsiatiivil või vastusena kodanike poolt tulevatele initsiatiivile. Nii Euroopa Liidu kui ka liikmesriikide tasandil on kodanikuühiskonnal, naisorganisatsioonidel ja sotsiaalpartneritel oluline roll ühiskonna huvi suurendamisel ja hea valitsemise tava propageerimisel nii liikmesriigi kui ka EL tasandil.

Selleks, et sootundlike eelarvete koostamine oleks efektiivne, peab olema täidetud 3 olulist eeltingimust:

1. Poliitiline tahe – eelarve peegeldab poliitilisi prioriteete ja otsuseid. Et olla tõhus, peab sootundliku eelarve algatus tuginema poliitilisele tahtele edendada soolist võrdõiguslikkust. Mida selgemalt ja avalikumalt poliitilist tahet esitatakse ja väljendatakse, seda efektiivsem on tulemus.
2. Sootundlike eelarvete ja soolise võrdõiguslikkuse alaste teadmiste tõstmine ja propageerimine – sootundlikud eelarvealgatused õnnestuvad paremini, kui neid toetatakse nii valitsuse kui ka kodanike ühenduste poolt.
3. Läbipaistvus ja osalemine – eelarveprotsessi läbipaistvus on oluline eeltingimus, et sootundliku eelarve koostamise algatus õnnestuks. Eelarveprotsessis peaks osalema võrdselt nii mehi kui naisi, eelarve eksperte ja soolise võrdõiguslikkuse eksperte. Sugupoolte aspektiga arvestamine peab läbima kõiki eelarvestamise etappe. Eelarve protsessis osalejate kompetentsi suurendamine on vajalik, et tagada efektiivne partnerlus.

Allikas:

<http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/en/oj/2004/ce074/ce07420040324en07460751.pdf>

Meetodid soolise võrdõiguslikkuse aspekti integreerimiseks eelarvete koostamise protsessi

Iga riik ja organisatsioon on unikaalne, seetõttu on soovitatav, et igaüks lähtuks oma tegevuses konkreetsest poliitikast, töömeetodist, võimalustest ning suutlikkusest ja valiks oma tingimustele sobiva meetodi. Põhjamaades on keskendunud kolmele valdkonnale: riigisektori majanduslik juhtimine, otsuste aluseks olev informatsioon majanduspoliitika vundamendina ja sugude lõikes esitatud statistika.

Euroopa Komisjoni Meeste ja Naiste Võrdse kohtlemise Nõuandva Komitee arvamuses EL eelarve tulevikust (juuni 2008) soovitakse kasutada samm-sammulist lähenemist, alustades ühe kitsa valdkonna raames ning järk-järgult valdkondade arvu suurendades ning arendades jõuda välja ühtse meetodikani. Näitena pakutakse välja lihtne samm-sammuline mudel, mida saab rakendada nii mitmeaastastes raameelarvetes kui ka aasta eelarvetes konkreetse eelarve valdkonna või kuluühiku analüüsimisel.

A. Sisendid. Kui palju vahendeid kulub konkreetsele tegevusele? Palju on antud tegevuse sihtgrupis mehi ja naisi?

B. Tegevus. Milliseid tegevusi tehakse? Kas need tegevused on suunatud meestele või naistele või mõlemale grupile? Kuidas see tegevus konkreetset mõjutab naisi/mehi?

C. Väljund. Mis on tegevuse tulemus või loodetud tulemus? Kui paljusid naisi või mehi see tulemus mõjutab?

D. Efekt. Kas tegevus andis soovitud efekti? Kas tegevus aitas edendada soolist võrdõiguslikkust? Millise kriteeriumiga edu mõõta?

Sootundlike eelarvete rakendamise näiteid Põhjamaadest

Sootundlike eelarvete populariseerimiseks on mitme riigi valitsused astunud konkreetseid samme:

Soome. Soome valitsus kinnitas 2008. aasta juulis uue soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava 2008–2011. Programmi algatas valitsus ja selle järgi peavad kõik ministrid alates 2008. aastast arvestama soolist perspektiivi oma valdkonna eelarve koostamisel. Välja on arendatud soolise mõju hindamise meetodid ning hindamisi viiakse läbi nii seadusloome protsessis kui ka riigieelarve koostamise protsessis. Iga ministeerium peab oma valitsemisalas läbi viima vähemalt ühe olulise, meeste ja naiste olukorda käsitleva projekti mõju hindamise. Riigieelarve koostamise juhistesse on sisse kirjutatud sooliste mõjude hindamise nõue.

Rootsi. Soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise rakendamine valitsusasutustes 2004–2009 keskendub eeskätt eelarve protsessile. On välja töötatud mitmeid meetodeid soolise võrdõiguslikkuse analüüsimiseks ja soopõhiste mõjude hindamiseks. Tuntuim neist on 4R-meetod. 2007. aastal andis Rootsi Soolise Võrdõiguslikkuse Toetuskomitee välja soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise käsiraamatu, tuginedes Rootsi kogemusele.

Norra. Valitsuse otsused aastail 2005 ja 2006 sätestavad, et kõik ministrid peavad läbi viima soolise võrdõiguslikkuse analüüsi ja esitama selle oma eelarve eelnõu lisana. 3R-meetodi kasutamine on viidud vastavusse eelarve struktuuriga.

Taani. On välja töötatud mitmeid sootundlike eelarvete rakendamise meetodeid, nagu soolise võrdõiguslikkuse analüüs uute seaduste esitamisel, sooliste mõjude hindamise meetod, statistika koostamine ja arendamine sugude lõikes. Ministeeriumidevaheline soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise projekti juhtgrupp võttis 2007. aastal vastu tegevusplaani soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise kohta aastateks 2007–2011.

PROJEKT: Sootundlike eelarvete koostamise võrgustiku loomine ja laiendamine
Balti mere regioonis ja Valgevenes

Kontaktinfo

Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus
(ENUT)
Narva mnt. 25-410, 10120 Tallinn, Eesti
Tel/Fax +372 6409173
www.enut.ee

Partnerid:

Toetavad:

norden

**Projekt "Sootundlike eelarvete
koostamise võrgustiku loomine
ja laiendamine Balti mere
regioonis ja Valgevenes"**

Toimetaja: Liivi Pehk

Kujundaja: Kadri Aavik